

И прошле, као и 2016. године, Србија је била лидер у привлачењу страних директних инвестиција у односу на своју величину према анализи огранка Фајненшел тајмса „ФДИ интелиџенс“, а како Фајненшел тајмс пише, захваљујући тим инвестицијама прерађивачка индустрија у нашој земљи бележи рекорде.

„Аутомобилске компоненте, храна и дуван, текстил и некретнине су водећи сектори у привлачењу СДИ и у њима је заједно завршило 54 одсто укупних инвестиционих пројеката у 2018“, каже се у тексту ФДИ интелиџенса.

Међутим, истина је да је прерађивачка индустрија у првих седам месеци у паду за 1,4 одсто међугодишње упркос снажном расту од шест одсто у јулу, па се поставља питање да ли су толике стране инвестиције заиста толико добра ствар или Србији нешто недостаје.

У првој половини 2019. прилив страних инвестиција је 30 одсто већи него у првој половини прошле године и достигао је 1,93 милијарду евра. Према анализи Макроекономских анализа и трендова (МАТ), стране директне инвестиције су у првој половини године чак веће од домаћих, државних и приватних инвестиција.

„Удео инвестиција у основна средства у БДП-у је око 19,5 одсто и то је дубоко испод

нивоа потребног за стабилан привредни раст. Да би се обезбедио тај раст треба најмање 25 одсто и толико су имале све земље у развоју које су изашле из те категорије. Стране директне инвестиције у првој половини године биле су веће од половине укупних бруто инвестиција у основна средства. То значи да су домаће инвестиције недовољне. Идеалан однос би био да стране директне инвестиције чине трећину укупних инвестиција, а да остатак долази из домаће штедње“, оценио је Стаменковић.

Уз то он је поставио питање и структуре тих СДИ с обзиром да имамо пад индустријске производње, док с друге стране имамо велики удео грађевинарства у бруто додатој вредности.

„Питање је у шта се улаже, који је квалитет тих инвестиција“, запитао се Стаменковић.

И Иван Николић, уредник МАТ-а, слаже се да стране директне инвестиције улазе у секторе са нижом додатом вредношћу и да то не решава наш проблем са привредним растом.

Љубодраг Савић, професор на Економском факултету у Београду, каже да не сумња у податке Фајненшел тајмса, али поставља се питање где иду те инвестиције.

„До 2009. године инвестиције су углавном ишле у услуге, финансије, трговину, транспорт и то је било лоше. Сада иду у индустрију, али било би одлично када би ишле у секторе са високим технолошким нивоом, где раде висококвалификовани људи, где се производе производи вишег нивоа прераде, а не компоненте и где су плате веће од просека, а не минималац плус 20 одсто какав је генерални договор за СДИ које долазе у Србију. С овим не можемо бити задовољни, али чињеница је и да не можемо да бирамо. Можемо да прихватимо овакве СДИ, а можемо и да их одбијемо па да имамо раст од један одсто годишње. Јер треба имати на уму да ми нисмо земља са солидном технолошком базом, у којој је велико поштовање закона, владавина права и ниска корупција“, поручује Савић додајући да долазак толиких СДИ није за потцењивање али не треба тиме ни посебно да се дичимо.

Проблем са инвестицијама налази се у ниској стопи штедње у Србији, од свега 11 до 12 одсто БДП-а. Економиста Млађен Ковачевић истиче да за разлику од Кинеза који су

штедели и по 40 одсто БДП-а одакле су и произилазиле стопе раста од по 10 и више одсто, у Србији су људи спремни и да се задуже да би задржали ниво стандарда.

„Томе је допринео и прецењен динар који је учинио увозну робу јефтином. А ако нема штедње нема ни инвестиција. Право питање је да ли стране инвестиције обезбеђују дугорочан раст. Ја не знам да се нека земља усрећила тако што је све распродала, а ми када продамо РТБ Бор или Комерцијалну банку ми то књижимо као страну директну инвестицију, а то је у ствари дезинвестиција за нас. Ако би дошло до неке кризе, стране компаније би се понашале како њима одговара, а то би могло значити смањење производње у Србији. Опет кад нема домаћих инвестиција боље ишта него ништа“, напомиње Ковачевић додајући да нас висок прилив СДИ неће усрећити у дугом року.

Месечни подаци о БДП-у нису никакав показатељ

На питање новинара да прокоментарише изјаву председника да је у јулу БДП остварио раст од 4,4 одсто, Иван Николић уредник МАТ-а истакао је да статистика ради аналитичке процене раста на месечном нивоу, али да то није релевантно ни за кога и да нико не објављује статистику БДП-а на месечном нивоу.

(Данас)